

Κλαδική έρευνα της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες (Fintech)

α. Σκοπιμότητα

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου 40 του ν. 3959/2011 και κατόπιν της από 11.03.2020 σχετικής απόφασης της Ολομέλειας, κηρύσσει την έναρξη της διενέργειας κλαδικής έρευνας στις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες (Fintech).

Ο κλάδος των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών, δηλαδή της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αποκλειστικά μέσω καινοτόμων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αποτελεί μια νέα και διαρκώς αναπτυσσόμενη αγορά, η οποία στη χώρα μας βρίσκεται σε αρχικό στάδιο διαμόρφωσης. Σύμφωνα με έρευνα της Ernst & Young, το 2019, το 64% των ενεργών χρηστών του διαδικτύου παγκοσμίως αποτελούσε και χρήστη υπηρεσιών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας, ενώ το 96% των καταναλωτών γνώριζε τουλάχιστον μία σχετική υπηρεσία. Ειδικά για την Ελλάδα, αν και δεν είναι γνωστά τα αντίστοιχα ποσοστά, η διείσδυση των συγκεκριμένων τεχνολογιών παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, δεδομένης της ραγδαίας αύξησης της υιοθέτησης της ηλεκτρονικής τραπεζικής και των ηλεκτρονικών μέσω πληρωμών κατά τα τελευταία έτη και ενδέχεται αυτή η τάση να συνεχίσει εντατικά, ειδικά δε λόγω και της σχετιζόμενης με την πανδημία COVID-19 κρίση.

Η χρήση των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών παρέχει σημαντικά οφέλη για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις, καθώς συντελεί στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, τα οποία εμφανίζουν σημαντικά πλεονεκτήματα έναντι των παραδοσιακών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όπως η ταχύτητα, η ευκολία, η διαφάνεια, η χαμηλότερη τιμή και η ευρεία διαθεσιμότητα. Ευνοείται, με αυτόν τον τρόπο, η παροχή πληρέστερων και περισσότερο εξατομικευμένων υπηρεσιών, ενώ ενισχύεται η συμμετοχή στη χρηματοοικονομική αγορά χωρίς αποκλεισμούς. Επίσης, καθιστά πιο εύκολη την είσοδο νέων παικτών στην αγορά με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές και κάνοντας πιο δύσκολη την λειτουργία καρτέλ.

Ειδικά για τις επιχειρήσεις, οι υπηρεσίες χρηματοοικονομικής τεχνολογίας παρέχουν ένα επιπλέον όφελος, εκείνο της βελτίωσης της πρόσβασής τους σε χρηματοδότηση και της ενίσχυσης της ρευστότητάς τους, καθώς επιτρέπουν την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης (π.χ. P2P πλατφορμών δανεισμού). Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ελληνικές (μικρομεσαίες κυρίως) επιχειρήσεις, η χρηματοδότηση των οποίων δυσχεραίνεται ιδιαίτερα κατά τα τελευταία έτη, λόγω της δυσλειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.

Από την πλευρά των παρόχων των υπηρεσιών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας, η διάδοσή τους δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, οι οποίες συντελούν στην τόνωση της ανταγωνιστικότητάς τους, μέσω της προαγωγής της καινοτομίας, καθώς και την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Είναι ενδεικτική η αυξανόμενη δραστηριοποίηση στον κλάδο όχι μόνο των πιστωτικών ιδρυμάτων (τα οποία έχουν θέσει ως άμεση προτεραιότητα τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους), αλλά και άλλων επιχειρήσεων (ιδιαίτερα παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου και επιχειρείν, καθώς και εταιριών πληροφορικής), start-ups και οργανισμών. Ιδιαίτερα δε μετά την απελευθέρωση της αγοράς, μέσω της εφαρμογής της Δεύτερης Οδηγίας για τις Υπηρεσίες Πληρωμών (PSD2), αναμένεται η ενίσχυση της δραστηριοποίησης των νέων κατηγοριών παρόχων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που

ορίζονται σε αυτήν, ήτοι των παρόχων υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμών και των παρόχων υπηρεσιών πληροφοριών λογαριασμού.

Από την άλλη πλευρά, τα βασικά χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών, ήτοι η χρήση πλατφορμών, δεδομένων και αλγορίθμων, ενδέχεται να διευκολύνουν την υιοθέτηση πρακτικών ικανών να βλάψουν την ευημερία των καταναλωτών και να εμποδίσουν την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα στο συγκεκριμένο κλάδο.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή Ανταγωνισμού ανέλαβε την πρωτοβουλία να ερευνήσει σε βάθος τις ανταγωνιστικές συνθήκες που επικρατούν κλάδο των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών, προκειμένου να ενισχύσει την ευημερία των καταναλωτών, αλλά και να συνεισφέρει με τη δράση της στην ψηφιακή μετάλλαξη της χώρας και την προώθηση της καινοτομίας. Δεδομένου δε ότι η ραγδαία αυξανόμενη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής και των ηλεκτρονικών μέσω πληρωμών αναμένεται να ενισχυθεί έτι περαιτέρω λόγω και της σχετιζόμενης με την πανδημία COVID-19 κρίσης, μπορεί να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη έρευνα εντάσσεται στο πλαίσιο των ευρύτερων δράσεων που έχει αναλάβει η Επιτροπή Ανταγωνισμού για την προστασία των καταναλωτών κατά το δύσκολο αυτό διάστημα.

Η κλαδική έρευνα στη χρηματοοικονομική τεχνολογία θα επικεντρωθεί στους παρακάτω κλάδους:

1. Υπηρεσίες πληρωμών, με έμφαση στα ηλεκτρονικά πορτοφόλια (mobile wallets) και τις P2P ηλεκτρονικές πληρωμές,
2. Τραπεζικές καταθέσεις και δανεισμός, με έμφαση στο δανεισμό P2P.
3. Επενδυτικές υπηρεσίες, με έμφαση στις πλατφόρμες σύγκρισης, τα αυτοματοποιημένα εργαλεία παροχής συμβουλών (robo-advisors) και τις αλγοριθμικές συναλλαγές.
4. Υπηρεσίες πληρωμών μέσω εικονικών νομισμάτων με έμφαση στις πληρωμές μέσω κρυπτονομισμάτων και εικονικών πορτοφολιών.
5. Ασφαλιστικές υπηρεσίες, με έμφαση στις πλατφόρμες σύγκρισης και τα αυτοματοποιημένα εργαλεία παροχής συμβουλών (robo-advisors).

με την επιφύλαξη της δυνατότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού να εξειδικεύσει περαιτέρω ή/και να περιορίσει το αντικείμενο της έρευνας ή/και να διευρύνει και σε άλλα προϊόντα και υπηρεσίες με σημαντική επίδραση στο χρηματοπιστωτικό τομέα και στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ανάλογα με τα κατά περίπτωση ευρήματα της έρευνας, καθώς αυτή εξελίσσεται.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού προσδοκά να συμμετάσχουν στην έρευνα νεοεισερχόμενες και κατεστημένες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στους ανωτέρω κλάδους, καθώς και εταιρίες τεχνολογίας που αναπτύσσουν προϊόντα και υπηρεσίες για τις δύο πρώτες κατηγορίες εταιριών.

Δεδομένου ότι η συστηματική παρακολούθηση του κλάδου των υπηρεσιών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας έχει εκκινήσει σχετικά πρόσφατα και τα διαθέσιμα στοιχεία είναι αρκετά περιορισμένα, η κλαδική έρευνα στο συγκεκριμένο κλάδο αποσκοπεί στο να βοηθήσει την Επιτροπή Ανταγωνισμού να αποκτήσει πληρέστερη εικόνα των ανταγωνιστικών συνθηκών που επικρατούν στις υπό διερεύνηση αγορές, ώστε, σε δεύτερο χρόνο, να παρέμβει είτε κατασταλτικά είτε αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για προώθηση συγκεκριμένων πολιτικών ανταγωνισμού ή κανονιστικών ρυθμίσεων. Με τον τρόπο αυτό, η κλαδική έρευνα στις χρηματοοικονομικές

τεχνολογίες βρίσκεται στο επίκεντρο της γενικότερης πρωτοβουλίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού για λήψη μέτρων που συνεισφέρουν στην ψηφιακή μετάλλαξη της χώρας και ιδιαίτερα –δεδομένης της παρούσας συγκυρίας– στην ανασύνταξη της οικονομίας και την προώθηση της καινοτομίας μετά το τέλος της πανδημίας Covid-19.

β. Αντικείμενο

Στο πλαίσιο της κλαδικής έρευνας στη χρηματοοικονομική τεχνολογία, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θα επικεντρωθεί στην εξέταση ζητημάτων όπως:

- η οριοθέτηση, ορισμός και χαρτογράφηση των σχετικών αγορών, διερεύνηση επάρκειας υφιστάμενων εργαλείων για την οριοθέτηση της αγοράς και αξιολόγησης τυχόν ισχύος στην αγορά,
- το ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο στις αγορές αυτές, με έμφαση σε τυχόν απαιτήσεις αδειοδότησης, τυχόν ασάφειες ή κενά του πλαισίου αυτού και τυχόν επιπτώσεις στην είσοδο νέων παικτών ή στην επέκταση ήδη υπαρχόντων,
- τυχόν επιδίωξη της μη διαλειτουργικότητας ηλεκτρονικών πλατφορμών ως μέσο για την πρόκληση δυσχερειών στην πρόσβαση στην αγορά,
- τυχόν χρήση τεχνικών προτύπων και τυχόν σχετικών συμφωνιών τυποποίησης ως μέσο αντιανταγωνιστικού αποκλεισμού ή καταμερισμού της αγοράς,
- τυχόν χρήση μηχανισμών χορήγησης πρόσβασης σε δεδομένα κατά τρόπο που μπορεί να οδηγεί σε πρακτικές αποκλεισμού των ανταγωνιστών,
- τυχόν εκμετάλλευση της ισχύος στα παραδοσιακά κανάλια της αγοράς για την ενίσχυση της ισχύος στο πλαίσιο του καινοφανούς κλάδου fintech,
- τυχόν χρήση αλγορίθμων ως μέσο συντονισμού και εναρμόνισης συμπεριφορών και τιμολογιακών πολιτικών,
- αξιολόγηση της καταλληλότητας των εργαλείων του δικαίου ανταγωνισμού να αντιμετωπίσει εντοπιζόμενα ζητήματα σε σύγκριση με τομεακά νομοθετήματα.